

Den 10. maj 1956.

6 gennemslag

U. M.	Bil.
19	
105	12

Nr. X.

Forholdet mellem øst og vest.
Samtale med marskal Moskalenko.

Hr. statsminister,

Ved den tsekoslovakiske ambassadørs modtagelse i går i anledning af nationaldagen havde jeg lejlighed til at føre en samtale med marskal Moskalenko, som er en af de højst stående officerer i den sovjetiske hær, og til hvis opgaver det blandt andet hører at kommandere de store parader på Den røde Plads 1. maj og 7. november. Det vil muligt være af interesse for hr. statsministeren at blive bekendt med marskallens udtalelser som eksempel på, hvordan fremtrædende militære - og forøvrigt sikkert også civile - personligheder i Sovjetunionen bedømmer forholdet mellem øst og vest, derunder særligt NATO.

Jeg blev forestillet for marskallen af viceudenrigsminister Fedorenko, som jeg kender fra min tid i Kina, og vor samtale kom hurtigt ind på politiske emner.

Moskalenko gav udtryk for den bekymring, der rådede i Sovjetunionen ved muligheden for et NATO-angreb mod Sovjetunionen. Han havde herved ikke i tankerne, at de vesteuropæiske lande skulle ønske at påbegynde et sådant angreb, men han ville hævde, at det var USA, der havde afgørelsen i NATO, og at de europæiske medlemmer af organisationen i givet fald ville være tvunget til at følge trop.

./././.

Hr. stats- og udenrigsminister H.C. Hansen,
Udenrigsministeriet.

Jeg anførte heroverfor, at det var en misforståelse at tro, at USA eneældigt dirigerede NATO, og at der iøvrigt intet var, der kunne støtte en antagelse om, at man fra amerikansk side havde til hensigt at starte en angrebskrig mod Sovjetunionen. Det var vel klart for alle, at en krig i atomalderen kun ville blive en katastrofe for alle lande, og hvilket formål skulle vel de vestlige lande have med at angribe Sovjetunionen?

Moskalenko bemærkede hertil, at der altid var mulighed for, at en gal eventyrer kunne få magten i et land og derved få lejlighed til at påbegynde en krig, som ingen ønskede, hvortil jeg bemærkede, at noget sådant efter min mening var udelukket under de bestående forhold, idet ikke noget enkelt land var i stand til at føre en storkrig uden bistand fra allierede lande. Hvad NATO angik, var jeg helt sikker på, at enighed om at påbegynde en angrebskrig mod Sovjetunionen var udelukket.

Moskalenko stillede derefter det spørgsmål, hvorfor NATO overhovedet var blevet skabt. Fra Sovjets side var det jo gentagne gange blevet sagt, at man ikke havde til hensigt at angribe de vestlige lande; imidlertid måtte det konstateres, at NATO's militære magt stadig blev øget.

Jeg henviste til, at NATO var blevet oprettet i 1949 som et forsvar mod en aggression fra Sovjetunionens side, som Vesten på det tidspunkt mente at have grund til at befrygte; som en af de begivenheder, der havde vakt Vestens betænkeligheder, nævnte jeg Berlinblokaden, jeg omtalte ikke voldførelsen af Tjecoslovakiet i 1948, (dels for ikke at give samtalen en for skarp karakter, dels af takthensyn, da samtalen jo fandt sted i den tjecoslovakiske ambassade). Vesten var dengang svag i sammenligning med Sovjetunionen, og NATO var blevet skabt, fordi vi ønskede at tale, ikke ud fra en "styrkens position", men ud fra en "jævnbyrdigheds position".

./././.

Moskalenko svarede, at Sovjetunionen ikke i 1949 var så stærk, at skabelsen af NATO derved kunne retfærdiggøres, idet Sovjet på dette tidspunkt ikke rædede over atombomben. Berlinblokaden havde sine årsager, som han dog ikke kom nærmere ind på. Havde Sovjet haft aggressive hensigter over for Vesten, havde tidspunktet til at begynde en krig været inde i 1945-46, men dette havde Sovjetunionen som bekendt ikke gjort. Tværtimod havde sovjetregeringen gang på gang givet udtryk for sin fredsvilje.

Hertil bemærkede jeg, at sådanne tilkendegivelser også gentagne gang~~4~~ var blevet fremsat fra vestlig, derunder amerikansk, side. Den nødvendige forudsætning for fred i verden var efter min mening, at der blev skabt tillid mellem øst og vest, men jeg havde vanskeligt ved at se, hvordan en sådan tillid kunne tilvejebringes, så længe det sovjetiske standpunkt var, at Vesten skulle tro på de sovjetiske fredsforsikringer, medens man på sovjetisk hold vågrede sig ved at tro på tilsvarende vestlige forsikringer.

Moskalenko svarede ikke direkte på min sidste bemærkning, og samtalen sluttede med nogle ord fra hans side om den vigtige opgave, ambassadører havde med hensyn til at være deres regerings kloge rådgivere for at skabe forståelse mellem landene. Da en af de udenlandske militærattachéer i det samme kom forbi, bemærkede Moskalenko, at det derimod ikke burde være ambassadørers opgave at være spioner - dette kunne til nød overlades militærattachéer!

-- oOo --

Jeg har ikke tidligere truffet marskal Moskalenko. Han gjorde et sympatisk indtryk som en alvorlig mand, der mente, hvad han sagde; hans udtalelser om fredsvilje er sikkert oprigtigt ment og er i overensstemmelse med opfattelsen hos det overvældende flertal af det sovjetiske folk, derunder forsvarsmagtens officerer.

./././.

Moskalenko er på den XX. partikongres blevet valgt ind i det kommunistiske partis centralkomité, men hans udtalelser over for mig var på intet tidspunkt præget af ønske om at gøre kommunistisk propaganda, omend der ingen tvivl er om, at han - som iøvrigt de fleste af hærens højeste officerer, inklusive forsvarsministeren, marskal Zhukov - er rettroende kommunist.

Udover det ovenfor omtalte sagde Moskalenko, at de sovjetiske officerer naturligvis ligesom deres fagfæller i czartiden har en høj respekt for deres kald og også fuldtud agter udenlandske fremtrædende hærførere; i denne forbindelse nævnte han Napoleon, der nød stor anseelse i Sovjetunionen til trods for, at han havde ført en aggressionskrig mod Rusland. Der var imidlertid den forskel mellem czartidens og nutidens officerer, at de sidstnævnte bliver opdraget til andet end militært håndværk, idet Sovjetunionen gør meget for at bibringe officererne kundskaber på ikke-militære områder. Dette er utvivlsomt rigtigt og bekræftes af det indtryk, man får af samtaler med sovjetiske militærpersoner.

Noget forstemmende er det dog, at de hidtil anvendte opdragelsesmetoder har kunnet føre til, at en højtstående person som Moskalenko er så fejlagtigt informeret, at han i fuldt alvor tror på, at de vestlige lande har tanker om at føre en angrebskrig mod Sovjetunionen.

Jeg har den ære at forblive

med den mest udmærkede høgagtelse

hr. statsministerens ærbødigste

Alex March